

Postbus 742
3300 AS Dordrecht
078-63 95 378 telefoon
078-63 95 379 fax

Faunabeheereenheid Zuid-Holland
Zienswijze wetsvoorstel natuur november 2011

Samenvatting

De reactie van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland zal zich met name richten op de vraag of het wetsvoorstel een goed faunabeheer dat wordt gedragen door alle belanghebbende partijen in de provincie mogelijk maakt, met als aandachtspunten:

1. Het beschermingsregime in samenhang met de regeling die is getroffen om het voorkomen en beperken van schade aan (maatschappelijke) belangen mogelijk te maken door beheer van dieren;
2. De rol en positie van de faunabeheereenheid, zijnde de organisatie waarin alle organisaties van "het veld" zijn vertegenwoordigd;
3. Het goed vastgelegd zijn van de rechten en plichten van de verschillende actoren in samenhang met de aansprakelijkheid voor schade aangericht door beschermde dieren;
4. Enkele opmerkingen over enkele specifieke regelingen/artikelen.

Waarbij vooral het derde punt voor de Faunabeheereenheid van bijzonder belang is gezien de schade die de partijen die samenwerken in de faunabeheereenheden kunnen lijden en de verschillende opvattingen, ook bij de samenstellende organisaties van de faunabeheereenheden, ten aanzien van de vraag op wie de verantwoordelijkheid voor beheer en compensatie voor schade dient te rusten. Het wetsvoorstel en de MvT schieten te kort in het vastleggen en toelichten van deze aspecten.

- A. *Het vastleggen in de wet zelf van de belangrijkste bepalingen, komt de helderheid en consistentie van de regelgeving ten goede maar het is nodig om de artikelen van hoofdstuk 3 (ook in samenhang met artikel 1) nog eens door te lopen om te bezien waar verwijzingen kunnen vervallen, waarbij tevens de regeling op interne consistentie wordt nagekeken. Het is nodig de MvT uit te breiden met een algemene beschouwing over de rol die jacht, beheer en schadebestrijding heeft binnen het beschermingsregime van de wet. Daarnaast is het ter verbetering van de toegankelijkheid nodig dat de MvT (in de artikelsgewijze toelichting) gehanteerde begrippen **uitgebreid** toelicht met name aan de hand van jurisprudentie en aan de hand van de bestaande toelichtingen op de richtlijnen en verdragen; voorbeelden van dergelijke begrippen zijn: "onnodig lijden", "verwilderde dieren", "een andere bevredigende oplossing", de ontheffings-/vrijstellingsgronden van de artikelen 3.3 en 3.8, "verslechtering van de staat van instandhouding", "vervoeren", "vervoeren voor verkoop", "in het bezit hebben voor verkoop", "natuurlijke verspreidingsgebied", "redelijke stand".*
- B. *Geeft de grond "in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid" ruimte om toestemming te geven om eieren/nesten van meeuwen in stedelijk gebied weg te nemen? Kan hierop in de MvT een toelichting worden gegeven?*
- C. *De Faunabeheereenheid stelt voor om de regels waaronder mag worden afgeweken van het verbod tot doden voor andere soorten (paragraaf 3.3, minder strikte beschermingsregime) op te nemen in één artikel waarin niet wordt verwezen naar het artikel van het beschermingsregime van de soorten van de Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2, strikte beschermingsregime). Daarbij kunnen de voorwaarden om af te mogen wijken van het verbod ook evenwichtiger worden geformuleerd.*

- D. De Faunabeheereenheid stelt voor om ter bevordering van de bruikbaarheid en toegankelijkheid, de middelen voor beheer en schadebestrijding op te nemen in de wet of eventueel in een Algemene Maatregel van Bestuur. In ieder geval dient er in de MvT een uitgebreide toelichting te worden gegeven op de middelen.
- E. De Faunabeheereenheid gaat ervan uit dat het niet opnemen van een ontheffingsmogelijkheid van de verboden van artikel 3.24 een omissie is. Deze omissie dient te worden weggenomen.
- F. Aangezien schadebestrijding en beheer, rechten en plichten (verantwoordelijkheid voor de schade) met zich meebrengt (zie ook hierna), verdient het de voorkeur om zoveel als mogelijk is, eenduidig vast te leggen op wie de rechten en plichten rusten. Dit wordt bevorderd door het opnemen in de wet van een ontheffingsartikel en een artikel waarin de regeling voor vrijgestelde soorten is opgenomen. Dieren die veelvuldig schade aanrichten en zich in een gunstige staat van instandhouding bevinden, kunnen worden vrijgesteld. De grondgebruiker kan deze dieren redelijk onbeperkt laten bestrijden en ontvangt in principe (uitzonderingen daargelaten) geen tegemoetkoming in de schade (ook onder de Ffw vergoedt het Faunafonds de schade aangericht door vrijgestelde dieren niet). Daarnaast wordt een ontheffingsartikel voor dieren die planmatig beheer behoeven opgenomen. Schade die ontstaat ondanks het uitgevoerde door GS toegestane planmatige beheer, wordt vergoed (zoals ook nu de praktijk is). Het ligt hierbij voor de hand om in de regel de soorten die in de geopende jachtijd onder de verantwoordelijkheid van de jachthouder vallen, buiten de geopende tijd op ontheffing te laten beheren door de jachthouder/faunabeheereenheid. De jachthouder is dan in principe aansprakelijk voor de schade indien het beheer niet goed wordt uitgevoerd en kan voldoen aan de eis een redelijke stand te handhaven. GS is verantwoordelijk voor de schade die ontstaat ondanks het uitgevoerde/toegestane beheer en kan ook de redelijke stand bewaken aangezien zij de ontheffing dient af te geven. GS is onder de nieuwe wet verantwoordelijk voor de tegemoetkoming in de schade. GS dient bij de beslissing over welk beheer wordt toegestaan, rekening te houden met het geld dat beschikbaar is voor de tegemoetkoming. Schade die ontstaat ondanks het uitgevoerde beheer, moet naar redelijkheid en billijkheid worden vergoed.
- Waarom is niet in de wet vastgelegd welke dieren kunnen worden vrijgesteld en waarom is niet vastgelegd aan welke voorwaarden/restricties de provincie is gehouden in de verordening?
  - Waarom is niet in de wet vastgelegd voor welke dieren ontheffing door GS kan worden verleend (op basis van een faunabeheerplan aan de faunabeheereenheid)?
  - Waarom krijgt de provincie de bevoegdheid het planmatige beheer dat mede onder de verantwoordelijkheid van de jachthouders valt, bij algemene verordening te regelen en daarbij de jachthouders te passeren?
  - Is de regeling van de artikelen 3.3 en 3.8 jo. 311, compatibel met de Vogelrichtlijn?
- G. Artikel 3.16 geeft een bijzonder sterke bevoegdheid (en daarmee ook verplichting) aan GS zonder enige beperking. De Faunabeheereenheid is van mening dat beperkingen aan deze bevoegdheid - in het kader van bescherming van dieren en in het kader van de bescherming van eigendomsrechten- dienen te worden opgenomen.
- Waarom heeft de provincie de bevoegdheid gekregen om zonder enige beperking onder voorbijgaan aan eigendomsrechten dieren te laten bestrijden op basis van artikel 3.16 ?
  - Is artikel 3.16 compatibel met de Vogelrichtlijn?
- H. Het laten goedkeuren van het afschotplan (beheerplan) van artikel 3.21 door de provincie en de verantwoordelijkheid voor het opstellen van het plan leggen bij de faunabeheereenheid geeft een eenduidige regeling die past binnen de uitgangspunten van het wetsvoorstel. Deze regeling heeft onder de Ffw goed gewerkt en er is geen aanleiding om hier verandering in aan te brengen.
- I. In de wildbeheereenheden zijn terreinbeheerders en agrariërs in de regel niet vertegenwoordigd. Waarom worden deze partijen in het wetsvoorstel gepasseerd voor het opstellen van het afschotplan?

- J. *Het definiëren en afbakenen van de positie en rol van de faunabeheereenheid - de organisatie waarin alle partijen van “het veld” zijn vertegenwoordigd - in de wet is nodig. In de wet dient de rol van de faunabeheereenheden bij het planmatige beheer van dieren die (mede) vallen onder de verantwoordelijkheid van de jachthouder te worden verzekerd en vastgelegd.*
- K. *Een duidelijke definitie van begrippen is van belang voor de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de wet, maar vooral ook vanwege de samenhang met de aansprakelijkheid voor schade. Aan dit aspect wordt te weinig aandacht besteed in de MvT en de regeling in de wet is niet eenduidig.*
- L. *De term jacht en de functie van jacht dienen te worden vastgelegd in de wet.*
- M. *De term “schadebestrijding” en de functie van schadebestrijding dienen te worden vastgelegd in de wet.*
- N. *De term “beheer” en de functie van beheer dienen te worden vastgelegd in de wet en/of de term “beheer en schadebestrijding” en de functie van “beheer en schadebestrijding” dienen te worden vastgelegd in de wet.*
- O. *Er is een discrepantie tussen het artikel 3.18 lid 3 en de MvT: rust de verplichting van een redelijke stand nu op de jachthouder of slechts op de jachthouder die zijn jachtrecht uitoefent? Deze discrepantie dient te worden weggenomen.*
- P. *Wie is onder de Wet natuur aansprakelijk voor de schade aangericht door dieren uit een Natura 2000-gebied? Dit dient te worden toegelicht.*
- Q. *Indien de overheid aansprakelijk is, hoe wordt deze aansprakelijkheid vormgegeven en hoe wordt gegarandeerd dat aangrenzende grondgebruikers en jachthouders naar redelijkheid en billijkheid worden gecompenseerd?*
- R. *Is artikel 3.18 lid 4 compatibel met de Vogelrichtlijn?*
- S. *Wie is – uitgaande van de geschetste bestaande situatie- onder de Wet natuur aansprakelijk voor de schade aangericht door de damherten van de Amsterdamse Waterleidingduinen?*
- T. *De kaders waarbinnen de provincie een verordening mag afgeven, dienen te worden vastgelegd in de wet.*
- U. *In de wet dient te zijn vastgelegd dat GS faunaschade die naar redelijkheid en billijkheid niet voor rekening van de grondgebruiker kan blijven, vergoedt.*
- V. *Welke regeling er ook wordt gekozen voor de ganzen en smienten, er dienen bij het invoeren van de wet of in de wet afspraken te worden vastgelegd over de aansprakelijkheid voor schade die gelden voor een langere (overgangs)periode.*
- W. *Er dienen regels te worden gesteld over de minimale en maximale duur van de jachthuurovereenkomst en over de wederverhuur. Dit gezien de verplichtingen van de jachthouder, de eisen van een redelijke stand en dit gezien het mogelijk maken van een planmatig consistent beheer door de jachthouder/faunabeheereenheid.*
- X. *De minister kan ontheffing verlenen van het bezitsverbod (voor dode en levende dieren dat o.a. geldt voor brandgans, knobbelzwaan en Canadese gans. Aangezien deze dieren moeten worden beheerd ter voorkoming van schade, dient bij voorkeur het bezitsverbod te worden opgeheven.*
- Y. *De regeling van de artikelen 3.24 en 3.25 aangaande waar een geweer kan worden gebruikt dient te worden verduidelijkt.*

Inleiding

De Wet natuur gaat drie wetten vervangen: De Flora- en faunawet (Ffw), de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998) en de Boswet.

Blijkens de Memorie van Toelichting (MvT) is de inzet om de nieuwe wet – samengevat -:

- minder gecompliceerd en toegankelijker te laten zijn dan met name de Ffw en de Nbw 1998,

- om de economie minder te beperken (“meer mogelijkheden om ecologie en economie te verbinden” volgens de MvT),
- “nationale koppen te verwijderen” door in de wet de vereisten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern, het verdrag van Bonn en de Benelux-overeenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming vast te leggen en
- de taken en verantwoordelijkheden zoveel mogelijk bij provincies neer te leggen, volgens het uitgangspunt “decentraal, tenzij”.

Hoofdstuk 3 gaat over de bescherming van soorten. In dit hoofdstuk staan de regels rond jacht, beheer en schadebestrijding inclusief een regeling voor bestrijding van (invasieve) exoten, de regels rond bescherming van soorten bij (ruimtelijke) ingrepen, de regels rond handel en bezit van soorten en nog enkele overige bepalingen ten aanzien van in het wild levende dieren en planten.

De regels rond de (invasieve) exoten zijn nieuw, de verantwoordelijk voor de bestrijding komt bij de provincies te liggen. Alle taken aangaande de regelgeving rond (ruimtelijke) ingrepen en enkele taken rond de schadebestrijding lagen bij het Rijk en komen bij de provincies te liggen. De regels rond handel en bezit blijven grotendeels bij het Rijk.

Hoofdstuk 1:	Algemene Bepalingen
Hoofdstuk 2:	Gebieden
Hoofdstuk 3:	Soorten
Hoofdstuk 4:	Houtopstanden
Hoofdstuk 5:	Vergunningen, Ontheffingen en Verplichtingen
Hoofdstuk 6:	Financiële Bepalingen
Hoofdstuk 7:	Handhaving
Hoofdstuk 8:	Overig (o.a. bezwaar en beroep)
Hoofdstuk 9-12	Overgangsrecht, Wijziging andere wetten, Slotbepalingen

Het integreren van de drie wetten en het correct vastleggen van veelomvattende verplichtingen uit verdragen en Europese richtlijnen in een coherente duidelijke, toegankelijke en goed uitvoerbare wet is niet eenvoudig. De Memorie van Toelichting (MvT) omvat weliswaar 263 pagina’s maar de artikelsgewijze toelichting van deze memorie licht begrippen, samenhang en gedachtegang achter de regeling vrij beperkt toe. De termen en frasen uit Europese wetgeving zijn zoveel mogelijk overgenomen in de wet maar een toelichting op de belangrijkste (Europese) begrippen (bijvoorbeeld aan de hand van jurisprudentie of aan de hand van de bestaande toelichtingen op de richtlijnen en verdragen) ontbreekt veelal. In de wet staan meerdere “foutjes” en daarnaast worden termen/zinsfrasen soms niet consistent gebruikt. In veel artikelen wordt verwezen naar andere artikelen of naar de tekst van de Europese richtlijnen en bijlagen (in plaats van de regels volledig uit te schrijven in het betreffende artikel). De keuze om te verwijzen naar de tekst van richtlijnen heeft voordelen maar levert een minder toegankelijke wet op. Interne verwijzingen binnen de wet zelf zijn onnodig.

Een van de bezwaren van de Ffw is de gelaagdheid van de regelgeving - veel belangrijke zaken zijn geregeld in Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB’s) en provinciale en ministeriele regelingen - waardoor je door het lezen van de wet niet kunt weten hoe zaken zijn geregeld en waardoor soms inconsistenties en uitlegproblemen zijn ontstaan. Het wetsvoorstel slaagt wel voor een deel in het doel om zaken op het niveau van de wet te regelen. Maar begrijpen wat is geregeld in de eerste drie paragrafen van hoofdstuk 3 - waar respectievelijk het beschermingsregime voor vogelrichtlijnsoorten, het beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn en het beschermingsregime voor andere soorten wordt besproken – lijkt een beetje op het oplossen van een puzzel (door al de verwijzingen) en het is de vraag of alle stukjes passen en of er niet wat zoek zijn.

- A. *Het vastleggen in de wet zelf van de belangrijkste bepalingen, komt de helderheid en consistentie van de regelgeving ten goede maar het is nodig om de artikelen van hoofdstuk 3 (ook in samenhang met artikel 1) nog eens door te lopen om te bezien waar verwijzingen*

*kunnen vervallen, waarbij tevens de regeling op interne consistentie wordt nagekeken. Het is nodig de MvT uit te breiden met een algemene beschouwing over de rol die jacht, beheer en schadebestrijding heeft binnen het beschermingsregime van de wet. Daarnaast is het ter verbetering van de toegankelijkheid nodig dat de MvT (in de artikelsgewijze toelichting) gehanteerde begrippen **uitgebreid** toelicht met name aan de hand van jurisprudentie en aan de hand van de bestaande toelichtingen op de richtlijnen en verdragen; voorbeelden van dergelijke begrippen zijn: „onnodig lijden”, „verwilderde dieren”, „een andere bevredigende oplossing”, de ontheffings-/vrijstellingsgronden van de artikelen 3.3 en 3.8, „verslechtering van de staat van instandhouding”, „vervoeren”, „vervoeren voor verkoop”, „in het bezit hebben voor verkoop”, „natuurlijke verspreidingsgebied”, „redelijke stand”.*

De reactie van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland zal zich met name richten op de vraag of het wetsvoorstel een goed faunabeheer dat wordt gedragen door alle belanghebbende partijen in de provincie mogelijk maakt, met als aandachtspunten:

5. Het beschermingsregime in samenhang met de regeling die is getroffen om het voorkomen en beperken van schade aan (maatschappelijke) belangen mogelijk te maken door beheer van dieren;
6. De rol en positie van de faunabeheereenheid, zijnde de organisatie waarin alle organisaties van „het veld” zijn vertegenwoordigd;
7. Het goed vastgelegd zijn van de rechten en plichten van de verschillende actoren in samenhang met de aansprakelijkheid voor schade aangericht door beschermde dieren;
8. Enkele opmerkingen over enkele specifieke regelingen/artikelen.

Waarbij vooral het derde punt voor de Faunabeheereenheid van bijzonder belang is gezien de schade die de partijen die samenwerken in de faunabeheereenheden kunnen lijden en de verschillende opvattingen, ook bij de samenstellende organisaties van de faunabeheereenheden, ten aanzien van de vraag op wie de verantwoordelijkheid voor beheer en compensatie voor schade dient te rusten. Het wetsvoorstel en de MvT schieten te kort in het vastleggen en toelichten van deze aspecten.

Beschermingsregime

Strikt beschermingsregime voor vogels

Voor alle in Europa inheemse **vogels** blijft het strikte beschermingsregime van de Ffw gelden (paragraaf 3.1, Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn). Alleen het verstoren van vogels (voorwaarde: de staat van instandhouding komt niet in gevaar) en niet-opzettelijke handelingen zijn niet meer verboden.

Ten aanzien van *vogels* is verboden het opzettelijk doden of vangen, het opzettelijk vernielen van nesten, eieren of rustplaatsen, het rapen of onder zich hebben van eieren en het opzettelijk verstoren tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Minder strikt beschermingsregime (zoogdieren)

Voor bijna alle **zoogdieren** die in het kader van jacht en beheer ter voorkoming van schade van belang zijn, geldt een minder strikt beschermingsregime dan onder de Ffw. Er geldt alleen nog een verbod op doden (paragraaf 3.3, Beschermingsregime andere soorten). Dit verbod op doden vloeit niet voort uit de Habitatrichtlijn. Op p. 152 van de MvT staat hierover: „Het is wenselijk dat zoogdieren, reptielen en amfibieën die niet onder het strikte Europese beschermingsregime vallen, niet opzettelijk mogen worden gedood. Het wordt maatschappelijk onaanvaardbaar geacht wanneer het enkele feit dat er voor die soorten geen Europese of internationale verplichtingen gelden in het belang van de instandhouding van soort, zou leiden tot een vrijbrief om deze in het wild levende dieren naar believen te doden zonder enige beperking.”

Zoogdiersoorten waarvoor dit minder strikte regime geldt zijn: aardmuis, boommarter, bosmuis, bunzing, **damhart**, **das**, dwergmuis, dwergspitsmuis, **edelhert**, eekhoorn, egel, eikelmuis, gewone bosspitsmuis, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, **haas**, hermelijn, huisspitsmuis, **konijn**, mol, molmuis, ondergrondse woelmuis, **ree**, rosse woelmuis, steenmarter, tweekleurige

bosspitsmuis, veldmuis, veldspitsmuis, **vos**, waterspitsmuis, wezel, **wild zwijn**, woelrat (**vet**: soorten tot nu toe van belang/vallend onder beheer voor/van faunabeheereenheden).

Strikt beschermingsregime (zoogdieren)

Het strikte beschermingsregime (paragraaf 3.2, Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn) geldt voor de volgende **zoogdieren**: bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis otter en walvisachtigen; aangezien deze diersoorten (nog) niet van belang zijn in het kader van beheer ter voorkoming van schade, wordt dit beschermingsregime in deze zienswijze verder niet besproken.

Gedeputeerde Staten (GS) kunnen ontheffing verlenen van deze verboden of Provinciale Staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden.

Voor **vogels** geldt hierbij dat (artikel 3.3):

- er geen andere bevredigende oplossing is;
- het nodig is ter bescherming van in de wet limitatief opgesomde belangen (overgenomen uit de Vogelrichtlijn): volksgezondheid en openbare veiligheid, veiligheid van het luchtverkeer, ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren, ter bescherming van flora en fauna (en - minder van belang voor beheer van dieren – onderzoek en onderwijs en verstandig gebruik);
- de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort;

In de ontheffing of verordening moeten voorschriften worden gesteld over de middelen, de tijd en plaats en over de beperking van het risico voor het behoud van de vogelstand.

Het is vanwege de Vogelrichtlijn niet mogelijk om in de wet (voor vogels) op te nemen de ontheffingsgrond (ernstige) overlast. In Zuid-Holland ontwikkelt zich op het ogenblik in de steden het probleem van ernstige overlast aangericht door meeuwen (in de broedperiode). Als meeuwen eenmaal ergens succesvol hebben gebroed (op de platte daken van de stad) blijven zij (en hun jongen) ieder jaar terugkeren naar de broedplaats waardoor het probleem ieder jaar zal groeien. Toestemming voor het bewerken/wegnemen van de eieren/nesten kan slecht worden gegeven in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid.

B. Geeft de grond "in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid" ruimte om toestemming te geven om eieren/nesten van meeuwen in stedelijk gebied weg te nemen? Kan hierop in de MvT een toelichting worden gegeven?

Voor **zoogdieren** (onder het minder strikte beschermingsregime) geldt hierbij dat (zie artikel 3.8 en 3.11):

- het nodig is ter bescherming van in de wet limitatief opgesomde belangen (overgenomen uit de Habitatrichtlijn). Naast uit de Ffw bekende belangen zijn opgenomen: het algemeen belang en voorkoming van overlast.

De wet schrijft verder voor dat in de verordening of de ontheffing de middelen worden voorgeschreven (artikel 3.23)

Niet geldt het vereiste van het niet bestaan van een andere bevredigende oplossing en niet! geldt het vereiste dat geen afbreuk wordt gedaan aan het streven naar de gunstige staat van instandhouding. Aan de andere kant kan slechts worden afgeweken van het verbod tot doden op basis van de belangen van de Habitatrichtlijn waaronder "ter voorkoming van **ernstige** schade aan gewassen...". De regeling voor afgeven van ontheffing of verordening is neergelegd in de artikelen 3.8 (waar het strikte beschermingsregime is beschreven) en 3.11. Door de verwijzing in 3.11 naar 3.8 is het regime niet snel te doorgronden. Daarnaast zijn de eisen voor afwijken aan de ene kant bijzonder ruim (gunstige staat) en aan de andere kant boven-Europees beperkend (**ernstige** schade aan gewassen).

- C. *De Faunabeheereenheid stelt voor om de regels waaronder mag worden afgeweken van het verbod tot doden voor andere soorten (paragraaf 3.3, minder strikte beschermingsregime) op te nemen in één artikel waarin niet wordt verwezen naar het artikel van het beschermingsregime van de soorten van de Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2, strikte beschermingsregime). Daarbij kunnen de voorwaarden om af te mogen wijken van het verbod ook evenwichtiger worden geformuleerd.*

Middelen

Opvallend is dat in de wet niet de middelen worden genoemd die kunnen worden ingezet bij het beheer van diersoorten ter voorkoming van schade. In artikel 3.4 zijn wel de verboden uit de Vogelrichtlijn opgenomen ten aanzien van o.a. de middelen voor massaal en niet-selectief vangen van vogels. Zowel GS als de Minister kunnen ontheffing verlenen van enkele van deze verboden (?foutje?). Daarbij worden weer de eisen gesteld voor ontheffingverlening (geen andere bevredigende oplossing, bescherming belangen enz.). Deze eisen gelden dan dubbel, er moet zowel in het kader van de toestemming om af te wijken van het verbod tot vangen/doden als in het kader van de toestemming voor het middel (bijvoorbeeld vangkooi voor kraaien) worden getoetst aan de eisen. Deze dubbele toetsing maakt ontheffingverlening gecompliceerd. Het niet opnemen van de toegestane middelen in de wet, bevordert daarnaast de toegankelijkheid van de wet niet (maar waarschijnlijk wel de flexibiliteit).

- D. *De Faunabeheereenheid stelt voor om ter bevordering van de bruikbaarheid en toegankelijkheid, de middelen voor beheer en schadebestrijding op te nemen in de wet of eventueel in een Algemene Maatregel van Bestuur. In ieder geval dient er in de MvT een uitgebreide toelichting te worden gegeven op de middelen.*

In artikel 3.24 worden beperkingen gesteld aan het gebruik van het geweer en op basis van dit artikel kunnen beperkingen worden gesteld aan het gebruik in een AMvB. Vergeten is om een mogelijkheid op te nemen om ontheffing te verlenen van deze verboden.

- E. *De Faunabeheereenheid gaat ervan uit dat het niet opnemen van een ontheffingsmogelijkheid van de verboden van artikel 3.24 een omissie is. Deze omissie dient te worden weggenomen.*

Op ontheffing of bij verordening, toestemming aan jachthouder of grondgebruiker

Onder de Ffw geldt het systeem (overigens niet altijd gevolgd) dat bij verordening of ministeriele regeling toestemming aan de grondgebruiker kan worden gegeven om dieren waarvan is vastgesteld dat ze in (delen van het) land schade aanrichten en waarvan is vastgesteld dat ze in goede staat van instandhouding verkeren, te bestrijden op zijn eigen grond ter voorkoming van schade aan landbouw en fauna (art. 65). Bij ontheffing kan toestemming worden gegeven aan de jachthouder (c.q. aan de faunabeheereenheid, een samenwerkingsverband van jachthouders) voor beheer van overige beschermde dieren op basis van een faunabeheerplan (art. 68). Beheer op basis van artikel 68 geeft over het algemeen meer bescherming en beperkingen en een planmatige aanpak. Tenslotte bestaat er de bevoegdheid van de provincie om op basis van artikel 67 (het vangnetartikel) om, al dan niet op basis van een faunabeheerplan, mensen aan te wijzen om, desnoods met behulp van de sterke arm, op te treden. Dit kan alleen als limitatief opgesomde belangen worden bedreigd.

Onder de Wet natuur heeft de provincie de vrije keuze om ontheffing af te geven (GS) of zaken bij verordening te regelen (PS); zie artikel 3.3 en 3.8 jo. 311. Een ontheffing wordt in principe afgegeven aan een faunabeheereenheid op basis van een plan. Niet is geregeld wanneer een verordening kan worden ingezet en wanneer een ontheffing. Dit is vreemd aangezien het hier om twee fundamenteel verschillende instrumenten gaat. Tegen een verordening is geen bezwaar en beroep mogelijk, een verordening is niet geschikt/bedoeld voor maatwerk en het initiatief voor een verordening ligt bij de overheid (Provinciale staten) en niet bij de burgers/het veld. Gezien artikel 9 van de Vogelrichtlijn is

een verordening niet het geëigende middel om in te zetten voor schadebestrijding en beheer van vogels.

Verwarrend (dubbelop geregeld) is dat naast de bovenbesproken mogelijkheid er nog een instrument in de wet is opgenomen in artikel 3.12. Dit artikel is te vergelijken met het vrijstellingsartikel van 65 Ffw. Bij verordening kan PS toestemming geven aan de grondgebruiker om soorten die in delen van het land schade aanrichten en bij AMvB zijn aangewezen, te bestrijden ter voorkoming van schade aan de landbouw, flora en fauna en ter voorkoming van schade aan eigendom en ter bestrijding van overlast (laatste twee alleen voor zoogdieren).

- F. Aangezien schadebestrijding en beheer, rechten en plichten (verantwoordelijkheid voor de schade) met zich meebrengt (zie ook hierna), verdient het de voorkeur om zoveel als mogelijk is, eenduidig vast te leggen op wie de rechten en plichten rusten. Dit wordt bevorderd door het opnemen in de wet van een ontheffingsartikel en een artikel waarin de regeling voor vrijgestelde soorten is opgenomen. Dieren die veelvuldig schade aanrichten en zich in een gunstige staat van instandhouding bevinden, kunnen worden vrijgesteld. De grondgebruiker kan deze dieren redelijk onbeperkt laten bestrijden en ontvangt in principe (uitzonderingen daargelaten) geen tegemoetkoming in de schade (ook onder de Ffw vergoedt het Faunafonds de schade aangericht door vrijgestelde dieren niet). Daarnaast wordt een ontheffingsartikel voor dieren die planmatig beheer behoeven opgenomen. Schade die ontstaat ondanks het uitgevoerde door GS toegestane planmatige beheer, wordt vergoed (zoals ook nu de praktijk is). Het ligt hierbij voor de hand om in de regel de soorten die in de geopende jachtijd onder de verantwoordelijkheid van de jachthouder vallen, buiten de geopende tijd op ontheffing te laten beheren door de jachthouder/faunabeheereenheid. De jachthouder is dan in principe aansprakelijk voor de schade indien het beheer niet goed wordt uitgevoerd en kan voldoen aan de eis een redelijke stand te handhaven. GS is verantwoordelijk voor de schade die ontstaat ondanks het uitgevoerde/toegestane beheer en kan ook de redelijke stand bewaken aangezien zij de ontheffing dient af te geven. GS is onder de nieuwe wet verantwoordelijk voor de tegemoetkoming in de schade. GS dient bij de beslissing over welk beheer wordt toegestaan, rekening te houden met het geld dat beschikbaar is voor de tegemoetkoming. Schade die ontstaat ondanks het uitgevoerde beheer, moet naar redelijkheid en billijkheid worden vergoed.*
- o Waarom is niet in de wet vastgelegd welke dieren kunnen worden vrijgesteld en waarom is niet vastgelegd aan welke voorwaarden/restricties de provincie is gehouden in de verordening?*
  - o Waarom is niet in de wet vastgelegd voor welke dieren ontheffing door GS kan worden verleend (op basis van een faunabeheerplan aan de faunabeheereenheid)?*
  - o Waarom krijgt de provincie de bevoegdheid het planmatige beheer dat mede onder de verantwoordelijkheid van de jachthouders valt, bij algemene verordening te regelen en daarbij de jachthouders te passeren?*
  - o Is de regeling van de artikelen 3.3 en 3.8 jo. 311, compatibel met de Vogelrichtlijn?*

Aanwijzing

Naast ontheffing en vrijstelling kent de Wet natuur ook de aanwijzing (art. 3.16). Deze bepaling is bijzonder ruim geformuleerd, er zijn geen voorwaarden gesteld aan de aanwijzing. In lid 1 staat: "Onverminderd het bepaalde bij en krachtens de paragrafen 3.1, 3.2 en 3.3, kunnen gedeputeerde staten aan personen of groepen van personen opdracht geven tot het terugbrengen van de stand van daarbij bepaalde diersoorten." In lid 2 is geregeld dat toegang tot gronden zo nodig met behulp van de sterke arm kan worden afgedwongen.

- G. Artikel 3.16 geeft een bijzonder sterke bevoegdheid (en daarmee ook verplichting) aan GS zonder enige beperking. De Faunabeheereenheid is van mening dat beperkingen aan deze bevoegdheid - in het kader van bescherming van dieren en in het kader van de bescherming van eigendomsrechten- dienen te worden opgenomen.*

- *Waarom heeft de provincie de bevoegdheid gekregen om zonder enige beperking onder voorbijgaan aan eigendomsrechten dieren te laten bestrijden op basis van artikel 3.16 ?*
- *Is artikel 3.16 compatibel met de Vogelrichtlijn?*

Positie faunabeheereenheden (en jacht)

Volgens artikel 3.18 kan de jacht worden geopend op **fazant, wilde eend, houtduif**, grauwe gans, smient, kolgans, **haas, konijn**, wild zwijn, ree, damhert en edelhert (**vet**: ook wild onder de Ffw; patrijs is verwijderd van de jachtilijst). In artikel 3.20 is vervolgens geregeld dat de jacht uitsluitend plaats vindt indien de jacht wordt geopend door de minister; in de betreffende ministeriele regeling kan de jacht naar tijd en plaats worden beperkt (deze regeling is ongeveer analoog aan de regeling van de Ffw; in de praktijk bleef de openstelling alle jaren ongewijzigd en gold voor vijf van de zes jachtsoorten).

In artikel 3.21 staat:

“De jacht op de ree en het damhert met gebruikmaking van het geweer vindt uitsluitend op plaats op grond van een door Onze Minister goedgekeurd afschotplan.

2. Het afschotplan wordt opgesteld door de wildbeheereenheid.”

(in lid 4 wordt ook nog geregeld dat deze regeling bij AMvB op alle bejaagbare soorten van toepassing kan worden verklaard)

Ondanks het plaatsen van ree en damhert op de jachtilijst, verandert de bescherming in de praktijk waarschijnlijk nauwelijks. Ook nu vindt bijna overal beheer plaats op basis van een beheerplan opgesteld door de faunabeheereenheid. Buiten de geopende jachtijd kan ook nog afschot nodig zijn, die verantwoordelijkheid ligt in het wetsvoorstel bij de provincie/faunabeheereenheid, de verantwoordelijkheid in de geopende jachtijd bij de minister/WBE.

Het laten goedkeuren door de minister van het afschotplan en het leggen van de verantwoordelijkheid voor het opstellen van het plan bij de WBE, is niet in lijn met de decentralisatiegedachte van de wet en ook niet in lijn met de centrale rol van de faunabeheereenheden bij het - binnen de kaders die de provincie stelt - vormgeven van het beheer ter voorkoming van schade.

In de MvT staat op p. 161: “Faunabeheereenheden zijn belast met de uitvoering van faunabeheerplannen. De samenstelling van faunabeheereenheden is er blijkens de wetsgeschiedenis op gericht om het feitelijke beheer en schadebestrijding op effectieve en deskundige wijze te realiseren. In het bestuur van elke stichting zijn de belangen van de verschillende typen grondgebruik vertegenwoordigd: jacht, landbouw, particulier grondbezit en natuurbeheer (terreinbeherende organisaties). De uitvoering van de werkzaamheden van de eenheden geschiedt door houders van een jachtakte, al dan niet georganiseerd in wildbeheereenheden, die aangesloten zijn bij de faunabeheereenheid.”

Op p. 164 staat: “Het belang van wildbeheereenheden en faunabeheereenheden zal naar verwachting onder dit wetsvoorstel toenemen, vanwege de aanwijzing als bejaagbare soort van de grauwe gans, kolgans, smient, damhert, edelhert, ree en wild zwijn. Er zal naast jacht namelijk ook schadebestrijding en beheer op deze soorten moeten plaatsvinden om de schade het hoofd te bieden die deze soorten veroorzaken...”

H. Het laten goedkeuren van het afschotplan (beheerplan) van artikel 3.21 door de provincie en de verantwoordelijkheid voor het opstellen van het plan leggen bij de faunabeheereenheid geeft een eenduidige regeling die past binnen de uitgangspunten van het wetsvoorstel. Deze regeling heeft onder de Ffw goed gewerkt en er is geen aanleiding om hier verandering in aan te brengen.

- I. *In de wildbeheereenheden zijn terreinbeheerders en agrariërs in de regel niet vertegenwoordigd. Waarom worden deze partijen in het wetsvoorstel gepasseerd voor het opstellen van het afschotplan?*

Verder valt op dat de positie van de WBE (en de begrenzing van het werkgebied) is geregeld in de wet en dat de positie van faunabeheereenheden voor het grootste deel afhankelijk is gemaakt van/moet worden geregeld in een provinciale verordening. Daarnaast is de goedkeuring van het faunabeheerplan en de erkenning door de provincie van de faunabeheereenheid geen verplichting meer. In artikel 3.13, het WBE-artikel, staat: "Jachthouders kunnen zich organiseren in wildbeheereenheden om te .....". In artikel 3.14, het faunabeheereenheid-artikel staat: "Samenwerkingsverbanden van jachthouders kunnen zich organiseren ...". Er lijkt weinig verschil te zijn tussen een WBE en een faunabeheereenheid, in samenhang gelezen roepen deze bepalingen vragen op. In de MvT worden WBE's correct aangeduid als organisaties van jachtaktehouders.

- J. *Het definiëren en afbakenen van de positie en rol van de faunabeheereenheid - de organisatie waarin alle partijen van "het veld" zijn vertegenwoordigd - in de wet is nodig. In de wet dient de rol van de faunabeheereenheden bij het planmatige beheer van dieren die (mede) vallen onder de verantwoordelijkheid van de jachthouder te worden verzekerd en vastgelegd.*

Rechten, plichten en aansprakelijkheid

- K. *Een duidelijke definitie van begrippen is van belang voor de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de wet, maar vooral ook vanwege de samenhang met de aansprakelijkheid voor schade. Aan dit aspect wordt te weinig aandacht besteed in de MvT en de regeling in de wet is niet eenduidig.*

Op p. 162 van de MvT staat "Het onderhavige wetsvoorstel **continueert** in §3.4 tot en met §3.6 het onderscheid dat in de Flora- en faunawet gemaakt wordt tussen de regimes voor jacht, schadebestrijding en beheer."

Het onderscheid in de Ffw tussen schadebestrijding en beheer is nooit goed helder geweest. Dit geldt ook voor het wetsvoorstel natuur, de begrippen worden niet duidelijk afgebakend. Zijn schadebestrijding en beheer nu twee begrippen of betreft het "schadebestrijding en beheer".

In de beide wetten zijn er eigenlijk maar twee "regimes":

1. Jacht: het (opsporen en) doden van dieren in de geopende jachtijd met de toegestane middelen met het doel beheer/benutting en/of het doel beheer van diersoorten ter bescherming van belangen (= ter voorkoming of beperking van schade).
2. Beheer/bestrijding van diersoorten ter bescherming van in de wet genoemde belangen (= ter voorkoming of beperking van schade); het beheer kan omvatten: verjagen, vangen met de toegestane middelen en doden, doden met de toegestane middelen, bewerken van nesten en eieren.

De beide functies van de jacht worden erkend in de MvT (en de Vogelrichtlijn), zie o.a. p. 159 van de MvT "Jacht kan ook het planmatige beheer van populaties damherten, edelherten, reeën en wilde zwijnen ondersteunen en daarom zijn deze soorten in dit wetsvoorstel aangewezen als bejaagbaar."

En op p. 162 staat "De criteria die zijn toegepast voor deze uitbreiding (gedoeld wordt op de uitbreiding van de jachtljst) zijn dat deze soorten zich allen lenen voor benutting, dat deze soorten algemeen voorkomen en jachtdruk kunnen verdragen en dat de jacht op deze soorten een belangrijk instrument kan zijn bij het voorkomen van schade en overlast door deze soorten."

- L. *De term jacht en de functie van jacht dienen te worden vastgelegd in de wet.*

Het lijkt erop dat de term “schadebestrijding” wordt gebruikt om aan te geven dat het hier het recht betreft van de grondgebruiker om (op basis van de vrijstelling) dieren die in (delen van het) land schade aanrichten te bestrijden.

Het lijkt erop dat de term “beheer” (of “beheer en schadebestrijding”) wordt gebruikt voor beheer (of “beheer en schadebestrijding”) door faunabeheereenheden/jachthouders.

Dit is af te leiden uit de MvT, op p. 160 van de MvT staat bijvoorbeeld over de Ffw: “Consequentie van deze beperking van de jacht is dat de grondgebruiker in principe zelf de schade aan zijn eigendommen moet dragen die veroorzaakt wordt door in het wild levende zoogdieren en vogels die niet bejaagbaar zijn. De regimes voor de bestrijding van schadelijke zoogdieren en vogels buiten de jacht zijn daarom in belang toegenomen. Deze regimes worden in de Flora- en Faunawet bestrijding van schade en beheer genoemd. De grondgebruiker mag op zijn grond schade bestrijden door zoogdieren en vogels die binnen de grenzen van zijn wildbeheereenheid schade doen aan eigendommen en aan flora en fauna (artikel 65)... Beheer wordt uitgevoerd door zogenoemde faunabeheereenheden – erkende verbanden van jachthouders – op basis van een ontheffing van gedeputeerde staten en een faunabeheerplan, goedgekeurd door gedeputeerde staten (artikelen 29, 30 en 68 van de Flora- en faunawet). Deze faunabeheerplannen en ontheffingen gelden in principe voor vijf jaar. Op deze wijze kunnen populaties van diersoorten, met name van grote zoogdieren als wild zwijn, edelhert, damhert en ree, op planmatige wijze worden gereguleerd.”

M. De term “schadebestrijding” en de functie van schadebestrijding dienen te worden vastgelegd in de wet.

N. De term “beheer” en de functie van beheer dienen te worden vastgelegd in de wet en/of de term “beheer en schadebestrijding” en de functie van “beheer en schadebestrijding” dienen te worden vastgelegd in de wet.

Aansprakelijkheid jachthouder

Onder de Ffw wordt aangenomen dat de jachthouder slechts aansprakelijk is voor schade aangericht door jachtsoorten in de geopende jachtijd. De overheid vergoedt deze schade niet (de grondgebruiker kan eventueel bij tekortschieten, de jachthouder aanspreken). Onder de Wet natuur geldt hetzelfde. Volgens de MvT komt het recht om te jagen toe aan de jachthouder (p. 164). De jacht is slechts toegestaan tijdens het jachtseizoen (artikel 3.20). In artikel 3.18 lid 3 is vastgelegd dat “De jachthouder doet datgene wat een goed jachthouder betaamt om een redelijke stand van de in zijn jachtveld aanwezige bejaagbare soorten te handhaven dan wel, bij het ontbreken daarvan, te bereiken, en om schade door in zijn jachtveld aanwezige bejaagbare soorten te voorkomen.” In de MvT staat op p. 166: “De jachthouder die zijn jachtrecht uitoefent, is gehouden om een redelijke stand van bejaagbare soorten in zijn veld te bewerkstelligen (voorgesteld artikel 3.18, derde lid). Deze verplichting betekent enerzijds dat de jachthouder een verplichting heeft tot het voorkomen van schade door bejaagbare soorten voor zover deze schade door de jacht kan worden voorkomen. Indien hij dat nalaat en er schade ontstaat op of in de omgeving van zijn jachtveld, dan kan er sprake zijn van een onrechtmatige daad in de zin van artikel 162 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, omdat de jachthouder handelt in strijd met zijn rechtsplicht.”

O. Er is een discrepantie tussen het artikel 3.18 lid 3 en de MvT: rust de verplichting van een redelijke stand nu op de jachthouder of slechts op de jachthouder die zijn jachtrecht uitoefent? Deze discrepantie dient te worden weggenomen.

Opvallend is verder dat de verplichting om een redelijke stand te bewerkstelligen van artikel 3.18 lid 3 niet geldt voor Natura 2000 gebieden (art. 3.18 lid 4). Het is de vraag of dit artikel in lijn is met de Vogelrichtlijn, waaruit de verplichting van een redelijke stand ook voortvloeit. In de MvT staat op p. 227 “In die gebieden staat een ecologisch beheer tot behoud, herstel of ter realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van het desbetreffende Natura 2000-gebied centraal. Wat voor bedoeld ecologisch beheer voor een bepaald gebied noodzakelijk is, zal van gebied tot gebied kunnen verschillen en vergt dus, ook ten aanzien van het beheer van bejaagbare soorten, maatwerk. De

algemene verplichtingen van het eerste lid (gedoeld wordt op de verplichting van de redelijke stand) passen daarbij niet. Bedoeld maatwerk per gebied wordt geboden door middel van beheerplannen en de vergunningplicht op grond van 2.8 (hier wordt gedoeld op de beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden). “

Wordt hier gesteld dat in de beheerplannen verplicht aandacht wordt besteed aan de redelijke wildstand? Artikel 2.8 lijkt een dergelijke verplichting niet te omvatten. De wet en de toelichting in de MvT maken niet duidelijk wie kan worden aangesproken op het handhaven van de redelijke stand en ook niet wie, in het geval er geen verplichting is, kan worden aangesproken op de schade.

- P. Wie is onder de Wet natuur aansprakelijk voor de schade aangericht door dieren uit een Natura 2000-gebied? Dit dient te worden toegelicht.*
- Q. Indien de overheid aansprakelijk is, hoe wordt deze aansprakelijkheid vormgegeven en hoe wordt gegarandeerd dat aangrenzende grondgebruikers en jachthouders naar redelijkheid en billijkheid worden gecompenseerd?*
- R. Is artikel 3.18 lid 4 compatibel met de Vogelrichtlijn?*

In Noord- en Zuid-Holland bevindt zich in de Amsterdamse Waterleidingduinen een grote populatie damherten die ernstige schade aan de landbouw en aan de verkeersveiligheid veroorzaakt. De eigenaar/jachthouder, de gemeente Amsterdam, wil tot nu toe de populatie niet beheren ondanks verzoek daartoe van de provincies. Wel tracht de gemeente de schade te beperken door het plaatsen van hekken, echter deze hekken kunnen de schade niet afdoende voorkomen. Aangezien Amsterdam de mogelijkheid heeft de populatie te beheren ter voorkoming van schade en dit niet doet, wordt op het ogenblik aangenomen, dat Amsterdam op grond van onrechtmatige daad aansprakelijk kan worden gesteld voor de schade (zie hiervoor o.a. hoofdstuk 6 van Alterra-rapport 1070). Daarnaast kan ook de provincie waarschijnlijk aansprakelijk worden gesteld omdat de provincie via de aanwijzingsbevoegdheid van artikel 67 Ffw, de mogelijkheid heeft om het beheer, desnoods met behulp van de sterke arm, te laten uitvoeren.

Onder de Wet natuur geldt dat de eigenaar/jachthouder op grond van de verplichting van de jachthouder binnen de geopende jachtijd aansprakelijk kan worden gesteld voor schade (damhert staat op de wildlijst). Buiten de geopende jachtijd is de jachthouder waarschijnlijk analoog aan de situatie onder de Ffw aansprakelijk voor schade (via onrechtmatige daad indien wordt geweigerd mogelijk beheer uit te voeren of indien toegestaan beheer onvoldoende wordt uitgevoerd). Daarnaast bestaat ook in de Wet natuur de aanwijzingsbevoegdheid van de provincie, dus ook de provincie kan in principe worden aangesproken.

De Amsterdamse Waterleidingduinen liggen in een Natura 2000-gebied. De Wet natuur lijkt de aansprakelijkheid van de jachthouder in een Natura 2000-gebied nadrukkelijk uit te sluiten. Dit heeft waarschijnlijk tot gevolg dat de provincie als eerste (en enige?) aansprakelijk is. Het is niet duidelijk in hoeverre Amsterdam nog op basis van onrechtmatige daad kan worden aangesproken.

- S. Wie is – uitgaande van de geschetste bestaande situatie- onder de Wet natuur aansprakelijk voor de schade aangericht door de damherten van de Amsterdamse Waterleidingduinen?*

Aansprakelijkheid grondgebruiker

Het Faunafonds vergoedt de schade aangericht door dieren waarvan is vastgesteld dat ze in het gehele of delen van land schade aanrichten aan de landbouw en/of de fauna en die daarom zijn vrijgesteld op basis van artikel 65, niet. De gedachte hierachter is dat de grondgebruiker alle rechten heeft om de vrijgestelde dieren te bestrijden en daarmee schade te voorkomen en dat daarom geen recht meer bestaat op een tegemoetkoming in de schade van de overheid. Het bestrijden van vrijgestelde dieren (schadebestrijding) is onder de Ffw een uitdrukkelijk recht van de grondgebruiker, elk beding dat de grondgebruiker in zijn recht belet, is nietig. In de praktijk is de vrijstelling overigens soms op andere wijze gebruikt. Bijvoorbeeld door in de regeling aanzienlijke beperkingen te stellen aan de bestrijding en/of door de rechten niet aan de grondgebruiker toe te kennen. De regeling voor

de vrijstelling wordt dan als het ware gebruikt (c.q. misbruikt) ter vervanging van de ontheffing van artikel 68.

T. De kaders waarbinnen de provincie een verordening mag afgeven, dienen te worden vastgelegd in de wet.

Aansprakelijkheid overheid

Alle andere schade aangericht door beschermde dieren komt onder de Ffw in principe in aanmerking voor een tegemoetkoming in de schade door de overheid naar redelijkheid en billijkheid. De enige voorwaarde die geldt is dat de ontheffingen die zijn afgegeven aan de jachthouders (de faunabeheereenheid) in voldoende mate worden gebruikt.

U. In de wet dient te zijn vastgelegd dat GS faunaschade die naar redelijkheid en billijkheid niet voor rekening van de grondgebruiker kan blijven, vergoedt.

Jachtilijst (en ganzen en smienten)

MvT, p. 159: "Er waren in de Jachtwet, zoals deze gold totdat de Flora- en faunawet in werking trad in 2002, 46 soorten aangewezen als bejaagbaar, hoewel de jacht niet op al deze soorten werd geopend."

In de Wet natuur is er voor gekozen om op het niveau van de wet te regelen op welke dieren de jacht **kan** worden geopend. Volgens artikel 3.18 kan de jacht worden geopend op fazant, wilde eend, houtduif, grauwe gans, smient, kolgans, haas, konijn, wild zwijn, ree, damhert en edelhert. In artikel 3.20 is vervolgens geregeld dat de jacht uitsluitend plaats vindt indien de jacht wordt geopend door de minister; in de betreffende ministeriele regeling kan de jacht naar tijd en plaats worden beperkt.

Het aanwijzen op niveau van de wet van de soorten waarop de jacht kan worden geopend heeft het voordeel dat duidelijk is op welke soorten de jacht **niet** kan worden geopend. Het nadeel van regelen op niveau van de wet is de inflexibiliteit en de discussie die is ontstaan over de keuze die is gemaakt. Een ander systeem is om in de wet slechts aan te geven dat de jacht kan worden geopend op alle voor Nederland op grond van de Europese regelgeving toegestane dieren en om vervolgens per geval te bezien op welke dieren de jacht daadwerkelijk zal worden geopend. Een voordeel van dit systeem is dat een besluit kan worden genomen aan de hand van het geld dat op dat moment beschikbaar is voor de uitkering van schade. De ganzen-7 heeft op 5 november gevraagd om de jacht op ganzen en smienten niet vrij te geven. De minister kan aan dit verzoek tegemoet komen zonder de ganzen en smienten van de jachtilijst af te halen. Er kan worden bepaald dat de jacht niet zal worden geopend en daarbij kunnen dan afspraken worden gemaakt over het geld dat beschikbaar is voor de uitkering (door de overheid) van de schade. Afspraken over het geld dat beschikbaar is voor schade aangericht door ganzen, zijn ook nodig indien de jacht wordt geopend (in de winterperiode) en indien in de zomerperiode redelijk onbeperkte bestrijding wordt toegestaan (aan grondgebruiker of jachthouder). In deze situatie worden de schadelasten respectievelijk bij de jachthouder en de jachthouder of grondgebruiker gelegd. Het is op het ogenblik onmogelijk om de jaarlijkse optredende schade op korte termijn te verminderen.

V. Welke regeling er ook wordt gekozen voor de ganzen en smienten, er dienen bij het invoeren van de wet of in de wet afspraken te worden vastgelegd over de aansprakelijkheid voor schade die gelden voor een langere (overgangs)periode.

Enkele opmerkingen

Jachthuur

In de MvT, p. 210/211, staat: "In dit wetsvoorstel zijn de regels over de huur en verhuur van het jachtrecht vereenvoudigd. Artikel 34 van de Flora- en faunawet bevatte regels over de minimale en maximale duur van de huurovereenkomst, dat wederverhuur alleen in zijn geheel kon plaatsvinden, de

nietigheid van de huurovereenkomst en toestemming van de grondgebruiker bij verhuur door de grondeigenaar. Deze regels zijn geschrapt omdat ze een onnodige inperking vormen van de vrijheid tussen huurder en verhuurder. Goed wildbeheer is in deze gevallen gewaarborgd omdat de huurder in zijn hoedanigheid van jachthouder gehouden is zich te gedragen als een goed jachthouder en voor een redelijke wildstand moet zorgen en omdat de oppervlakte-eis voor het gebruik van het geweer voor de jacht onverkort blijft gelden.”

Het volledig loslaten van de regels rond huur en wederverhuur heeft tot gevolg dat de grondgebruiker de jacht per wildsoort kan verhuren en ook dat de verhuur voor bijzonder korte perioden kan plaatsvinden. In één jachtveld kunnen dan vele jachthouders zijn en in het geval dat de jachthouder voor slechts korte periode huurt (kan huren), is de verantwoordelijkheid van de jachthouder voor een redelijke stand niet goed waar te maken.

Het is de vraag of planmatig beheer dat per definitie beheer is dat zich over langere periode uitstrekt, mogelijk is indien de positie van de jachthouder zo beperkt kan worden door de verhuurder van het recht. Op p. 167 van de MvT staat: “Anderzijds is de jachthouder ook verplicht zich te gedragen als goed jachthouder. Zo moet hij overmatige benutting voorkomen en kan hij in overleg met de grondgebruiker zo nodig biotoopverbeterende maatregelen nemen, teneinde een redelijke stand te bereiken in zijn veld. Ook is hij gehouden rekening te houden met een goede leeftijdsopbouw van de populaties bejaagbare soorten in zijn veld. In deze verplichting komt tot uiting dat de jachthouder ook invulling dient te geven aan zijn verantwoordelijkheid jegens de natuur.”

W. Er dienen regels te worden gesteld over de minimale en maximale duur van de jachthuurovereenkomst en over de wederverhuur. Dit gezien de verplichtingen van de jachthouder, de eisen van een redelijke stand en dit gezien het mogelijk maken van een planmatig consistent beheer door de jachthouder/faunabeheereenheid.

Bezit

X. De minister kan ontheffing verlenen van het bezitsverbod (voor dode en levende dieren) dat o.a. geldt voor brandgans, knobbelzwaan en Canadese gans. Aangezien deze dieren moeten worden beheerd ter voorkoming van schade, dient bij voorkeur het bezitsverbod te worden opgeheven.

Artikel 3.24 en 3.25, gebruik geweer en jachtveld

De gebruikte termen “een jachtveld” en “zijn jachtveld” roepen vragen op.

Y. De regeling van de artikelen 3.24 en 3.25 aangaande waar een geweer kan worden gebruikt dient te worden verduidelijkt.